

Проект Порядку присудження наукових ступенів

Проект «DocHub»

&

Національна команда експертів
з реформування вищої освіти

Процедурні моменти

- Відповідно до п. 8 ст. 18 Закону України «Про вищу освіту» Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти розробляє Порядок присудження наукових ступенів спеціалізованими вченими радами вищих навчальних закладів (наукових установ) та подає його на затвердження центральному органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.
- Далі МОН схвалює цей Порядок і подає на затвердження КабМіну
- В перехідних положеннях закону «Про освіту» «перезапущено» НАЗЯВО – новий склад формуватиметься в цьому році.
- Є надія, що до літа 2018 Агентство запрацює.

Керівні принципи:

- Проект Порядку відповідає завданню імплементувати закон «Про вищу освіту»
- Відповідає прийнятій у ЄС практиці, відповідно до якої PhD захисти (але не захисти на здобуття ступеня доктора наук) проводять разові спеціалізовані вчені ради сформовані під конкретного дисертанта
- Атестація здобувача ступеня доктора філософії має (як правило) відбуватися в тому закладі де й підготовка
 - Виняток: відсутність сертифіката про акредитацію освітньо-наукової програми підготовки
 - Або бажання здобувача захищатися в іншому закладі (норма ЗВО ст. 6, ч. 3) – в такому випадку здобувач має право звернутися до постійно діючої ради
- Прив'язка системи атестації до акредитації програм аспірантури
- Доктор наук присуджується виключно постійно діючою спец. радою (вимога ЗВО ст. 6)
 - Захищатися може дисертація, монографія або сукупність статей (з підготовкою наукової доповіді) – вимога ЗВО ст. 6

Основні інновації запропонованого проекту:

- Здобувачі ступеня доктора філософії захищатимуться, в основному в разових спец. радах, утворених там де проходила підготовка апсiранта
 - 5 осіб з публікаціями з тематики дисертанта – голова + 2 внутрішні + 2 зовнішні опоненти
 - Відповідає європейській практиці – диплом видаватиме заклад а не держ. орган
- Здобувачі ступеня доктори наук захищатимуться у постійно діючих радах
 - Нова процедура формування рад: 12-20 осіб, всі доктори наук (можливість залучення докторів філософії, як виняток); передбачено захист дисертації, монографії або сукупності статей (вимога закону)
- Збільшення особистої відповідальності членів спец. рад за якість дисертацій
 - Поіменне голосування голови і опонентів (схвалення засвідчується підписом протоколу + першої сторінки дисертації (наукової доповіді); таємне голосування членів постійно-діючої ради
 - Інтернет трансляція всіх захистів
 - Передбачена процедура скасування рішення спец. ради рішенням НАЗЯВО в разі виявлення порушень академічної доброчесності – персональні санкції голові ради, опонентам, членам
- Збільшення об'єктивності процесу захисту
 - Присутність наукового керівника на захисті забороняється
 - Відміна автореферату – кожен член спец. ради має читати дисертацію

Інші новації

- Разова спец. рада формується вченою радою ВНЗ/НУ під кожен дисертацію
 - Голова ради – переважно гарант освітньо-наукової програми
 - Особа може бути головою разової спец. ради не більше, ніж тричі в рік
 - Право здобувача на вибір ради – може звернутися до постійно діючої ради в іншому ВНЗ
- Запроваджено «внутрішніх» і «зовнішніх» опонентів
 - Для захисту доктора наук в постійно діючій раді – 2 внутрішні + 3 зовнішні опоненти
 - Для захисту доктора філософії в разові або постійно діючій раді – 2 внутрішні + 2 зовнішні
- Робота в спец. раді оплачується: не менше 12 год. для опонентів і голови ради, 6 год. для членів постійно діючої ради
 - Передбачено оплату роботи вченого секретаря (може бути Завідувач аспірантури)
 - Секретар спец. ради не може бути її членом
- Порядком встановлюються загальнонаціональні мінімальні вимоги до кількості статей
 - Вищі вимоги можуть встановлюватися вищими навчальними закладами (науковими установами)
 - Обсяг дисертації за галузями встановлює МОН.

Вимоги до наукової кваліфікації

- Визначено 2 категорії публікацій:
 - статті у наукових, зокрема електронних, фахових виданнях України, перелік яких затверджується МОН.
 - статті у наукових періодичних виданнях з напряму, з якого підготовлено дисертацію, зокрема у журналах які включені до наукометричних баз Scopus або Web of Science.
- Для допуску до захисту доктора наук – мінімум 15 статей, не менше 10 з категорії Scopus або Web of Science.
- Для допуску до захисту доктора філософії – мінімум 1 з кожної категорії (для публікацій в іноземних журналах дозволяється підтвердження прийняття до публікації).
- Вищі ніж мінімальні вимоги можуть бути встановлені вищими навчальними закладами (науковими установами)

Порядок захисту

- Для доктора наук – постійно діюча рада приймає захист за заявою здобувача
- Для захисту доктора філософії Вчена рада ВНЗ/НУ, в якому проходила підготовка формує разову спец. раду або захист проходить в постійно діючій раді (якщо така існує у ВНЗ/НУ)
 - За бажанням аспіранта або у відсутності акредитації освітньо-наукової програми, захист може проходити в іншому ВНЗ/НУ де сформована постійно діюча спец. рада
 - Здобувач наукового ступеня доктора філософії допускається до захисту лише після успішного завершення освітньо-наукової програми аспірантури (вимога ЗВО ст. 5, ч. 6)
- Захист відбувається не раніше ніж за два місяці, і не пізніше ніж за 6 місяців з дня подачі дисертації (монографії, сукупності статей) до захисту. За цей час:
 - Текст дисертації (наукової доповіді) оприлюднюється на сайті ВНЗ/НУ
 - Особовий склад спец. ради (в т.ч. прізвища опонентів) оприлюднюються
 - НАЗЯВО повідомляється про прийняття до захисту, склад спец. ради, призначення опонентів
 - Відгуки опонентів оприлюднюються на сайті ВНЗ/НУ

Разові спеціалізовані вчені ради

- Разова спец. рада формується вищим навчальним закладом (науковою установою) для атестації здобувачів, які пройшли підготовку в цьому закладі
 - така норма відповідає принципу автономії + інституційної відповідальності: заклад, який готує, також атестує.
- Разова рада формується лише закладом, якого освітньо-наукова програма за цією спеціальністю акредитована НАЗЯВО.
 - Прив'язка системи атестації до акредитації програм аспірантури
- Склад разової спец. ради формується із 5 вчених зі ступенем
 - Голова + два внутрішні опоненти – співробітники ВНЗ/НУ, які задіяні в здійсненні відповідної освітньо-наукової програми
 - Два зовнішні опоненти з інших ВНЗ (НУ) із науковим ступенем і публікаціями з тематики дисертації

Разові спеціалізовані вчені ради

- Разова рада формується вченою радою ВНЗ/НУ
 - Призначається голова + 2 внутрішні опоненти + 2 зовнішні опоненти
- НАЗЯВО інформується про склад разової ради
 - Заявочний принцип акредитації – принцип мовчазної згоди
 - Акредитація ради за формальними критеріями (публікації + відсутність у «чорних списках» осіб, які пропустили плагіат і/або псевдонауку)
 - Проведення захисту може бути заборонено, якщо член ради звинувачувався в порушенні принципів академічної доброчесності
- Голова ради – доктор наук, переважно гарант освітньо-наукової програми, несе персональну відповідальність за її роботу
 - Передбачено можливість адміністративних стягнень з голови ради
 - Забороняється призначення головою ради наукового керівника здобувача (за ліцензійними умовами – ліцензування асірантури потребує не менше 2 докторів наук)
 - Одна особа може бути головою не більше 3 разових рад в рік
- Опоненти (2 внутрішні + 2 зовнішні) всі мають мати публікації з проблематики дисертації за останні 5 років.

Постійно діючі спеціалізовані вчені ради

- Формується вищим навчальним закладом (науковою установою), якого освітньо-наукова програма за відповідною спеціальністю акредитована НАЗЯВО, і в якому працює не менше 12 докторів наук за цією спеціальністю
 - Статус вченого вважається прирівняний до доктора наук за спеціальністю, якщо у цього вченого є диплом доктора наук або атестат професора за цією спеціальністю, або вчений є доктором наук та автором (спів-автором) не менше трьох статей за цією спеціальністю, опублікованих впродовж останніх 5 років у рецензованих фахових виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз Scopus або Web of Science Core Collection.
- Склад постійно діючої спец. ради формується із 12-20 докторів наук - Кількість залежить від представлених у раді спеціалізацій(заклад/установа щорічно публікує інформацію про проблематику наукових робіт, які можуть бути прийняті до захисту у відповідній раді)
 - Склад обирається за конкурсом на 5 років. Не менше третини і не більше половини членів ради обираються із числа працівників ВНЗ (установи), в якому сформована рада – решта з інших закладів
 - Кожен член ради має бути автором (спів-автором) не менше трьох статей опублікованих впродовж останніх 5 років у рецензованих фахових виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз Scopus або Web of Science Core Collection, або автором (співавтором) не менше двох таких статей, а також одно-осібним автором наукової монографії, опублікованих впродовж останніх 5 років.
 - У разі відсутності в країні докторів наук з відповідною кваліфікацією, раду можна сформувати із докторів філософії (кандидатів наук), у яких є відповідна кількість публікацій у рецензованих фахових виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз Scopus або Web of Science Core Colle

Механізми відповідальності за якість:

- НАЗЯВО може здійснювати вибірковий контроль за якістю захищених дисертацій (монографій, сукупностей статей) для перевірки належного наукового рівня або наявності академічного плагіату у цих працях.
 - Підставою для проведення перевірки є письмова скарга
 - Комітет з питань етики (розглядає скарги про плагіат) і Апеляційний комітет (розглядає скарги на неналежний науковий рівень) НАЗЯВО зобов'язані розглянути будь-яку отриману скаргу на своєму публічному засіданні не пізніше, як через 3 місяці з дня отримання відповідної скарги.
- Комітети НАЗЯВО можуть призначити експертизу дисертації. Експертизу проводить:
 - спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності – інша ніж та, у якій проводився захист здобувача наукового ступеня
 - Науково-дослідний центр з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України.
 - Громадська організація, призначений фахівець тощо.
- Витрати на проведення експертизи оплачує особа, яка подала відповідну скаргу. В разі визнання скарги обгрунтованою, відповідні витрати компенсуються вищим навчальним закладом (науковою установою), якого спеціалізована вчена рада прийняла неправомірне рішення про присудження наукового ступеня.

Позбавлення ступенів НАЗЯВО:

- В разі визнання Комітетом з питань етики НАЗЯВО захищеної дисертації (монографії, сукупності статей), як такої, що не відповідає належному науковому рівню або такої, яка містить академічний плагіат, Комітет з питань етики зобов'язаний внести подання про скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня на розгляд НАЗЯВО під час наступного його чергового засідання.
 - Висновок Комітету з питань етики Національного агентства приймається більшістю голосів від його складу.
- Рішення НАЗЯВО про скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня приймається таємним голосуванням, більшістю від складу агентства. Наслідками такого рішення є:
 - визнання недійсним відповідний диплом про науковий ступінь;
 - скасування акредитації спеціалізованої вченої ради, яка присудила відповідний науковий ступінь, і заборону відповідному вищому навчальному закладу (науковій установі) клопотати про акредитацію спеціалізованих вчених рад впродовж одного року;
 - заборона науковому керівнику, офіційним опонентам, які надали позитивні висновки у своїх відгуках про дисертацію (монографію, сукупність статей), яку захищено, членам ради (у випадку захисту в разовій спеціалізованій вченій раді) та голові відповідної спеціалізованої вченої ради, брати участь у роботі спеціалізованих вчених рад строком на два роки.